

Dạng 3. Giải và biện luận bất phương trình.

Ví dụ 13. Giải và biện luận bất phương trình : $(m-1)x - 3 > x + m$ (1)

Giải

Ta có (1) $\Leftrightarrow (m-2)x > m+3$

- Nếu $m-2=0 \Leftrightarrow m=2$, thì (1) trở thành $0x > 5 \Rightarrow$ vô nghiệm.
- Nếu $m-2 > 0 \Leftrightarrow m > 2$, thì (1) $\Leftrightarrow x > \frac{m+3}{m-2}$
- Nếu $m-2 < 0 \Leftrightarrow m < 2$, thì (1) $\Leftrightarrow x < \frac{m+3}{m-2}$

Kết luận :

- Nếu $m=2$ thì bất phương trình vô nghiệm
- Nếu $m > 2$, thì bất phương trình (1) có nghiệm là $x > \frac{m+3}{m-2}$
- Nếu $m < 2$, thì bất phương trình (1) có nghiệm là $x < \frac{m+3}{m-2}$

Ví dụ 14. Giải và biện luận bất phương trình :

$$x - m \geq \frac{3(x+2)}{m} - 5 \quad (2)$$

Giải

$$\begin{aligned} \text{Ta có (2)} \Leftrightarrow x - m + 5 - \frac{3x+6}{m} \geq 0 &\Leftrightarrow \frac{mx - m^2 + 5m - 3x - 6}{m} \geq 0 \\ &\Leftrightarrow \frac{(m-3)x - (m^2 - 5m + 6)}{m} \geq 0 \end{aligned} \quad (3)$$

- Nếu $m > 0$ thì ta có
 $(m-3)x - (m^2 - 5m + 6) \geq 0 \Leftrightarrow (m-3)x \geq (m-2)(m-3)$ (4)
+ Nếu $m=3$ thì (4) trở thành $0x \geq 0$ nghiệm đúng với mọi x
+ Nếu $m > 3$ thì (4) $\Leftrightarrow x \geq \frac{(m-2)(m-3)}{m-3} \Leftrightarrow x \geq m-2$
+ Nếu $0 < m < 3$, thì (4) $\Leftrightarrow x \leq \frac{(m-2)(m-3)}{m-2} \Leftrightarrow x \leq m-2$
- Nếu $m < 0$ thì ta có : $(m-3)x - (m^2 - 5m + 6) \leq 0 \Leftrightarrow (m-3)x \leq (m-2)(m-3)$
 $x \geq \frac{(m-2)(m-3)}{m-3} \Leftrightarrow x \geq m-2$ (vì $m-3 < 0$)

Kết luận :

- Nếu $m > 3$ hoặc $m < 0$ thì (2) có nghiệm là $x \geq m - 2$
- Nếu $m = 3$ thì (2) nghiệm đúng với mọi $x \in R$
- Nếu $0 < m < 3$ thì (2) có nghiệm là $x \leq m - 2$
($m = 0$ thì bất phương trình không có nghĩa)